

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Автоматостраль D8, железнодорожный коридор Дечин-Прага и река Эльба являются частью IV. Европейского коридора, соединяющего север и юг Европы. Используя экономический потенциал Устецкого края, была разработана и трубопроводная транспортировка, которая является одним из наиболее эффективных и дешевых видов перевозок. Гонку Chemopetrol Литвинов заканчивает чешская ветка нефтепровода Дружба. Через область проходит северная ветвь газопровода. Химические заводы в Залужи у Литвинова также связаны с немецким городом Белен/Böhlen.

Таким образом, Устецкий край является весьма перспективным местом для размещения инвестиций и привлечения партнеров для возможного сотрудничества.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ МОТИВАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ ЯК ЗАГРОЗА КОНКУРЕНТНОМУ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Радіца О.А., Науковий співробітник РФ НІСД у м. Львові¹

Корупція як стримуючий фактор соціально-економічного розвитку країни переросла у глобальну економічну проблему в кінці ХХ століття. За оцінками Світового банку, щорічний обсяг хабарів в світі складає більше 1 трлн дол. США, що порівнюється до обсягу ВВП таких країн як Південна Корея, Мексика, Росія, Канада, Індія [1]. Безперечно корупція є проблемою, розв'язання якої для багатьох країн незалежно від рівня розвитку надзвичайно актуальне. Повною мірою це стосується України, високий рівень корумпованості якої визнано її політичним керівництвом, законодавчими органами, вітчизняними та зарубіжними аналітиками, міжнародними інституціями.

Корупція в сучасних умовах стала чинником, який загрожує національній безпеці і конституційному ладу України. Це явище негативно впливає на різні сторони суспільного життя: економіку, політику, управління, соціальну і правову сфери, громадську свідомість, міжнародні відносини. Корумповані відносини все більше вітісняють правові, етичні відносини між людьми, із аномалії поступово перетворюються у норму поведінки, інституціоналізуються у формі законодавчої, організаційної, нормативно – розпорядчої.

Вивчення проблеми корупції на Заході стало більш популярне у 1980 - х рр. Визначення корупції за Б.В. Робертса розкриває соціальну спрямованість цього явища [2]. Схоже соціальне спрямування корупційних проявів знайшло відображення у визначенні Дж. Найя [3], де зроблено акцент на характеристиці корупції як процесу. Наведеному визначенню властиві певні недоліки, тому що відносить корупцію до завершального етапу - протиправних вчинків, здійснених особою лише для задоволення власних потреб, тоді як на нашу думку, порушення службових обов'язків може здійснюватись особою з метою задоволення потреб інших осіб в обмін на матеріальні чи нематеріальні блага. Д. Шнайдер розглядає проблему виникнення корупції з позиції законодавства, на його думку корупція виникає як і через недоліки та прогалини у законодавстві, так і як в наслідку складних та важких для виконання на практиці норм права [4, с. 583].

Можна припустити, що саме законодавство спричиняє корупцію, і чим більше витрати особи при дотриманні законодавства, тим більше можливостей та стимулів для розвитку корупції. Корупцією може бути наділена будь-яка особа, яка має дискреційні повноваження для розподілу ресурсів, які їй не належать, але перебувають у розпорядженні даної особи (депутат, суддя, державний службовець, працівник правоохоронних органів, адміністратор, лікар, декан, ректор і т.д.). У визначенні Є. Невмежицького, М. Камлика, акцент зроблений на суспільних, правових, психологічних характеристиках цього явища [5, с. 5]. Ю. Комісарчук, М. Кириченко, В. Мельник вважають [6], що хоча поняття корупції достатньо широко обгрунтоване, враховує специфічні особливості окремих економічних і соціальних систем, часто відображають лише окремі сторони об'єкта, що вивчається.

Термін «корупція» не має однозначного походження [7]. Окремі дослідники пов'язують його етимологію з латинським словом «corruptio» - яке перекладається як «підкуп, продажність громадських і політичних діячів». Інші вважають, що цей термін виник унаслідок поєднання латинських слів «corruptio» - кілька учасників, пов'язаних одними цілями, та «impetere» - ламати, пошкоджувати, порушувати. Питанням корупції займалися науковці у різних сферах, але часто відображають лише окремі аспекти об'єкта, який вивчають. Корупція є складним соціально-економічним і політико-правовим явищем, яке на даний момент, не має єдиного чіткого визначення. На нашу думку, доцільно розглядати корупцію виокремивши її складові (економічну, політичну, моральну, правову), а також визначивши ознаки притаманні економіці з корупцією. В аспекті подолання цього явища, корупцію часто пов'язують з поняттям лобізм, який використовують для вираження, представництва та захисту інтересів окремих груп, які не мають впливу на прийняття державних рішень в силу різних причин (національні меншини, мало забезпечені верстви населення і т.д.) [8]. Лобізм покликаний забезпечувати права та доступ до влади громадськості, створювати правову державу та об'єднувати осіб по інтересам в суспільстві.

Узагальнюючі наведені підходи до трактування корупції, хочемо зазначити, що економічна складова корупції полягає у створенні нелегальних економічних відносин між суб'єктами наділеними дискреційними повноваженнями з метою отримання ними економічної ренти. Політична складова корупції виявляється у девіантній поведінці посадової особи з метою захоплення влади, отримання додаткових переваг на службі, використовуючи ресурсний потенціал країни. Соціальна складова корупції проявляється в негативному впливі на рівень ефективності функціонування суспільства шляхом руйнації державно-правових механізмів захисту національних інтересів та зазіхання на життєво важливі інтереси населення. Корупція з моральної точки зору є анти суспільним явищем, так як дозволяє збільшувати добробут окремих верств населення незаконним шляхом, обмежуючи при цьому права інших осіб. Корупція принижує правила етики, моральної поведінки в суспільстві, сприяє росту злочинності та нівелює цінність праці.

На нашу думку, більш точним є не визначення корупції як окремого явища, а дослідження корупційних взаємовідносин як поведінки індивіда основною метою якого є максимізація корисності шляхом отримання невиробничого доходу за рахунок використання ресурсів які не належать цьому індивіду, але перебувають у його розпорядженні. На нашу думку, доцільно розглядати корупцію не як окреме явище, а як систему взаємовідносин між суб'єктами економіки. Корупційний ринок – це система економічних відносин в державі між громадянами, господарюючими суб'єктами та державними чиновниками, які отримують хабарі за виконання чи невиконання ними своїх посадових зобов'язань. Об'єктами корупційних ринкових відносин виступають: наявні у суб'єкта корупційного ринку майнові права або обов'язки (споживчі блага, пільги, субсидії, послуги, матеріальні вигоди). Суб'єктами корупційного ринку є економічні агенти наділені дискреційної владою над розподілом не належних їм ресурсів або благ (державні службовці, судді, депутати, особи уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, особи, які надають публічні послуги,), а також фізичні та юридичні особи, які надають державним чиновникам винагороду за отримані блага (ресурси). В залежності від стадії обміну результатами праці суб'єкти ринку умовно поділяються на два види: виробники і споживачі [9, с. 122]. Виробниками на корупційному ринку є державні службовці, які виступають як продавці корупційних послуг споживачам, які отримують ці послуги. Інструментом здійснення або ціною корупційної послуги може виступати хабар, який розглядається як незаконний економічний прибуток державного чиновника.

Корупційний ринок за своєю природою схожий на ринок монопольного продавця. Кількість осіб, здатних продати корупційну послугу мало, а покупців може бути багато. У цій системі діють маркетингові прийоми ціноутворення, починаючи від агентських винагород посередників і надання розстрочки платежів (при оформленні «липової» інвалідності можливе внесення першого платежу і подальші виплати за рахунок пенсії), сезонних знижок за покупку поза сезоном (хабарі за отримання іспитів і заліків на початку семестру значно нижче, ніж в період сесії) до знижок масовому покупцеві (хабарі за отримання іспитів і заліків групою студентів нижче, ніж в індивідуальному порядку). Економічна рента розглядається як плата за ресурси понад максимальну величину альтернативних витрат при використанні цих ресурсів. Під ренторієнтованою поведінкою розуміються зусилля, направлені на здійснення державного втручання в

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

ринковий розподіл ресурсів з метою привласнення штучно створюваних таким чином доходів у вигляді ренти [10, с. 103].

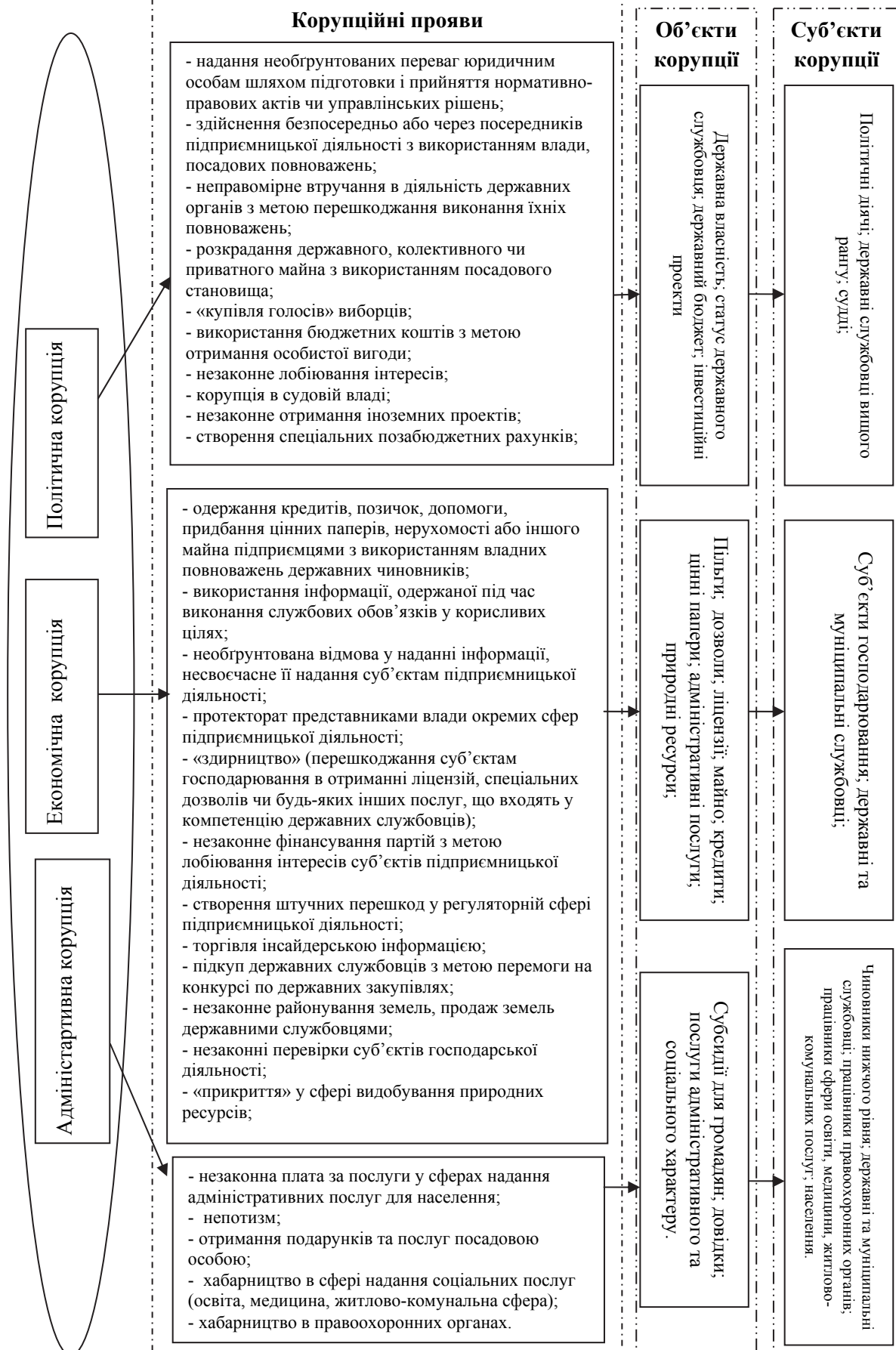

Рис. 1. Класифікація корупційних проявів в залежності від виду корупції
Складено автором

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Найнебезпечніші форми корупційних правопорушень відносяться до кримінальних злочинів. До них, насамперед, включають: розтрату (витрати ресурсів, довірених посадовій особі, з особистою метою) і хабарництво (різновид корупції, при якому дії посадової особи полягають в наданні яких-небудь послуг фізичній або юридичній особі в обмін на надання останнім певної винагороди першому). Розтрата відрізняється від звичайного розкрадання майна тим, що особа отримує легальне право розпоряджатись ресурсами (від начальника, клієнта і т.д.). До кримінальних злочинів відносять також купівлю голосів виборців.

Зазначено, що не завжди посадова особа діє ізольовано, не залучаючи до своєї діяльності інших людей, в таких формах корупції [11]:

- використання влади для незаконного отримання матеріальних благ групою посадових осіб, що колективно отримують вигоду з порушення законів і норм;
- створення чиновником штучних перешкод для ухвалення рішення, що примушує клієнта до дачі хабара;
- ухвалення посадовою особою рішення, з якого отримує вигоду інша сторона, а особа отримує винагороду при обопільній згоді.

Загалом побутова корупція породжується взаємодією пересічних громадян і службовців [12]. Вона передбачає різноманітні подарунки і послуги від фізичних осіб чиновникові або членам його родини. До цієї категорії також належить так зване „куміство” (непотизм). Ділова корупція виникає при взаємодії влади й бізнесу. Наприклад, у випадку господарської суперечки сторони можуть прагнути здобути підтримку судді з метою винесення ухвали на свою користь. Корупція верхньої влади стосується політичного керівництва і верховних судів у демократичних системах. Тобто вона стосується груп, що перебувають при владі, несумлінна поведінка яких полягає у здійсненні політики у власних інтересах і на збитки інтересам виборців. Цей вид корупції має найдеструктивніші наслідки, які загрожують національній безпеці. На нашу думку, корупцію доцільно розділяти на адміністративну (взаємодія між громадянами і державними службовцями), економічну (взаємодія владних структур і представників бізнесу), політичну (здійснення корупційних дій державними службовцями найвищого рівня з використанням політичних важелів в своїх особистих цілях). В залежності від названого поділу пропонуємо наступну класифікацію корупційних проявів, суб'єктів та об'єктів кожного з видів корупції (Рис. 1)

Корупція у економічній сфері та у сфері державного управління тісно переплетена, тому складно визначити до якого виду корупції належить корупційне правопорушення. Адміністративна корупція полягає у встановленні штучних бар'єрів співробітниками державних чи муніципальних органів влади, задля отримання хабара. Ознаками корупційної поведінки може бути: завищення вимог до документів, ускладнення процедури їх отримання, необґрунтована відмова у наданні послуги при зверненні громадян. Корупція на побутовому рівні характеризується незначним розміром хабара, але великою кількістю корупційних злочинів. Поширеним проявом побутової корупції є непотизм. У сфері взаємодії державних службовців та бізнесу мають місце такі корупційні прояви: здирицтво („державний рекет”) практикується чиновниками, що володіють дискреційною владою і мають можливість перешкоджати суб'єктам господарювання чи фізичним особам в отриманні ліцензій, спеціальних дозволів чи будь-яких інших послуг, що входять у їх компетенцію. Змова виникає за тих же умов, що й здирицтво, проте відрізняється тим, що цей вид нелегальної діяльності вигідний обом сторонам і полягає у здійсненні діяльності, яка завдає збитків державі. Як зазначає Г. Бродман, одним з основних шляхів корупційного збагачення для чиновників, особливо для верхньої політичної еліти, є державні витрати [13, с. 45].

Одним з проявів політичної корупції є отримання інвестиційних проектів. Великі інвестиційні проекти (особливо, за участю іноземних корпорацій) часто припускають передачу монополічних прав переможцеві конкурсу, що передбачає для чиновників особливо великі обсяги хабарів. Державні закупівлі, як правило, припускають вибір об'єктивно кращої пропозиції з декількох на основі конкурсу, проте іноді чиновник може забезпечити перемогу продавця, що запропонував найбільші „комісійні” (так звані „відкат”) з операції. З цією метою обмежується участь інших учасників у конкурсі, його правила повністю не оголошуються і т. ін. Внаслідок цього, закупівлі здійснюються за завищеною ціною. Позабюджетні рахунки часто створюються з легітимною метою (пенсійні, дорожні фонди тощо) [14]. Проте в деяких фондах, наприклад для допомоги інвалідам, доходи можуть значно перевищувати реальні витрати, що стимулює бажання в деяких чиновників привласнити „надлишки”. Навпаки, у разі дефіциту чиновники часто вирішують на свій розсуд, кому зрештою дістануться кошти.

Не менше деструктивно є корупція в судовій владі [15]. Наведені нижче форми корупції стосуються насамперед суддів, проте для адміністративних правопорушень можуть стосуватися також і посадовців, уповноважених розглядати відповідні справи (представники органів внутрішніх справ, пожежного нагляду, податкової інспекції, митної служби тощо). Законодавчі норми дозволяють судді обирати між помірними та жорсткими засобами покарання, для того, щоб він міг максимально врахувати ступінь провини, тяжкість правопорушення та інші обставини. При цьому в судді з'являється важіль впливу на особу, що здійснила правопорушення. Чим більша різниця між верхньою і нижньою межею покарання, тим більший хабар буде готовий заплатити правопорушник. Існують норми, що передбачають альтернативне адміністративне стягнення, наприклад штраф або арешт. Від більшості норм їх відрізняє не лише ширший діапазон покарань (і, отже, сильніша мотивація в порушника до надання хабара), але й те, що правосуддя здійснюють представники виконавчої, а не судової влади. Використання санкцій такого типу виправдане тільки в кримінальному судовому процесі, і не має недостатньо підстав, щоб використовуватися в адміністративному.

Особливо негативними наслідки корупції є для економіки, де вона набуває характеристики загроз національній безпеці, тому що сприяє виникненню і поширенню таких негативних економічних явищ і процесів:

- розширює тійову економіку, що сприяє розвитку організованої злочинності, призводить до зниження податкових надходжень до державного бюджету, відпливу капіталу за кордон, ускладнює можливість держави ефективно виконувати свої економічні, політичні і соціальні функції;
- порушує механізм ринкової конкуренції, оскільки у вигрaші опиняється не той, хто конкурентноздатний, а той, хто зміг отримати переваги за хабарі, і таким чином сприяє посиленню монополістичних тенденцій, зниженню ефективності економіки і дискредитації ідей вільної конкуренції;
- гальмує процес появи і зміцнення ефективних приватних власників, в першу чергу, через порушення приватизації;
- призводить до неефективного розподілу державних ресурсів, особливо державних замовлень і виділенні кредитів, перешкоджаючи тим самим ефективній реалізації урядових програм;
- підриває довіру економічних агентів ринку до здатності влади встановлювати і дотримувати чесні «правила гри» на ринку, що приводить до погіршення інвестиційного клімату;
- приводить до несправедливого розподілу доходів, збагачуючи суб'єктів корупційних відносин за рахунок решти членів суспільства;
- сприяє підвищенню цін на товари і послуги за рахунок так званих корупційних «накладних витрат», внаслідок чого страждає споживач;
- зменшує ефективність функціонування недержавних організацій, що призводить до зниження ефективності економіки в цілому.

Втім, як і будь-яке соціально-економічне явище, корупція має також позитивні наслідки. Вважається, що корупція в умовах недосконалості інституційного базису економічної діяльності сприяє розвитку бізнесу, виконуючи “змашення” бар'єрів і перешкод сучасного бізнесу та повільно змінюванам, незавершеним і недосконалим законодавством. Дискусійність такого твердження є очевидною, тому що можливість порушення чинного законодавства за допомогою корупційних механізмів набуває ознак загальноновизнаної норми не лише для ведення бізнесу, а й для суспільних взаємовідносин взагалі.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Объемы коррупции в мире [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://search.worldbank.org/all?qterm=bribery&os=10>
2. Сыдыкова Л.Ч. Теоретические и методологические аспекты определения коррупции [електронний ресурс] / Л.Ч. Сыдыкова// Международная конференция «Проблемы борьбы с коррупцией в Кыргызстане» - Режим доступу:

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

www.transparency.org.ru/CENTER/DOC/article_19_doc.

3. Nye J. Corruption and Political Development: A Cost-Benefit Analysis / Nye J. // American Political Science Review. - 1967. - № 61 (June). - 19 p.
4. Dieter Schneider. Verhütung und Bekämpfung von Korruption / Dieter Schneider // Die öffentliche Verwaltung – Juli 1997 – Heft 14. - 610 p.
5. Камлик, М. І. Корупція в Україні / М. І. Камлик, С. В. Невмержицький. – К. : Знання, КОО, 1998. – 179 с.
6. Комісарчук Ю.А., Деякі аспекти генезису поняття корупції/ Ю.А. Комісарчук, М.В.Кириченко, В.В.Мельник - Науковий вісник №1 Львівського державного університету внутрішніх справ. – Серія юридична. - №1 - 2009 р. – с. 25-30.
7. Корупція як одна з найактуальніших проблем сучасності [електронний ресурс] – Режим доступу: www.kyiv-obl.gov.ua/Docs/KBN-2.doc.
8. Корупція сьогодні, або чому ми її не побороємо [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=1693>
9. Костюк В.С., Андрущенко А.М., Борецько І.П. Економічна теорія [навчальний посібник] ЦУЛ, 2009. – 282 с.
10. Економічна безпека України та виклики сьогодення. Збірник матеріалів XIII Міжнародної науково-практичної конференції 28 травня 2010 року. Частина I - К.: УДУФМТ, 2010. – 240 с.
11. Голованова, Є.І. Правові основи боротьби з корупцією в Росії в XVI-XIX ст.ст.: Історико-правове дослідження: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. - М., 2002. - 25 с.
12. Мельниченко А.А. Корупція як іманентна складова деформованих управлінських відносин: постановка проблеми [електронний ресурс] – Режим доступу: [http://visnyk-psp.kpi.ua/uk/2010-3/10%20-%203\(7\)%20-%207.pdf](http://visnyk-psp.kpi.ua/uk/2010-3/10%20-%203(7)%20-%207.pdf).
13. Broadman H. G. Seeds of corruption. Do Market Institutions Matter? / Harry G. Broadman and Francesca Recanatini. World Bank Policy Research [Електронний ресурс]. – Working Paper № 2368. – 2000. – 47 p. – Режим доступу: <http://siteresources.worldbank.org/INTWBIGOVANTCOR/Resources/wps2368.pdf>
14. Комітет по боротьбі з корупцією та захисті прав [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://komitet.in.ua/?p=588>
15. Бондаренко К.: Корупція в судах веде до браку легітимності багатьох процесів в Україні [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uapolicy.org/uk/article/148/>

РЕЗЮМЕ

Стаття присвячена проблемам економічної мотивації суб'єктів корупції. Розглянуто корупцію як спосіб взаємодії суб'єктів на корупційному ринку а також подано класифікацію корупційних дій в залежності від виду корупції. Визначено основні корупційні загрози економічному розвитку України.

Ключові слова: корупція, корупційний ринок, економічна корупція.

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена проблемам экономической мотивации субъектов коррупции. Рассмотрена коррупция как способ взаимодействия субъектов на коррупционном рынке, а также представлена классификация коррупционных действий в зависимости от вида коррупции. Определены основные коррупционные угрозы экономическому развитию Украины.

Ключевые слова: коррупция, коррупционный рынок, экономическая коррупция.

SUMMARY

This article is devoted to the problems of economic motivation corruption subjects. Consider corruption as a way of interaction of the corruption market and provides a classification of corruption depending on the type of corruption. The main corruption threats of economic development of Ukraine are examined.

Keywords: corruption, corrupt market, economic corruption

РОЛЬ КАНАЛІВ ТОРГІВЛІ ТА РУХУ КАПІТАЛІВ В КРИЗОВІЙ ТРАНСМІСІЇ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ТА ГЛОБАЛЬНИЙ ВЕКТОРИ

Резнікова Н.В., к.е.н, доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Відакіна М.М., к.е.н, асистент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка¹

Постановка проблеми. Послідовний розвиток форм міжнародної регіональної економічної інтеграції забезпечує найбільш повне, найраціональніше використання економічного потенціалу країн та підвищення темпів їх розвитку. Водночас вирішуються важливі питання соціальної політики шляхом об'єктивно зумовленого зниження цін на основні товари й послуги та створення нових робочих місць і завдяки концентрації зусиль країн-учасниць на пріоритетних програмах соціально-економічного розвитку. Проте регіональна інтеграція несе в собі і певну загрозу. Дослідження валютних криз дає можливість констатувати, що поширення кризових тенденцій носить саме регіональний аспект, а можливість виникнення внутрішньої – «домашньої» кризи – збільшується за умови виникнення у регіоні кризових потрясінь. Типові приклади регіональних валютних криз – криза ЄМС, криза мексиканського песо та азійська криза – охоплювали не лише країну походження кризи, але й країни спільного географічного регіону, які фіксували національну валюту чи до американського долара, чи німецької марки. Поширення валютних криз у межах регіону пояснюються виникненням негативних зовнішніх економічних ефектів: ефекту конкурентної девальвації з метою утримання місця на ринку регіону, текіла ефекту, ефекту мусону, ефекту великого сусіда, ефекту доміно та ін. Усвідомлення цього зумовлює розкриття можливих шляхів трансмісії валютних потрясінь крізь призму механізму міжнародної координації та кооперації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дискусії серед економістів стосовно природи валютної нестабільності тривають давно. Пояснюючи природу виникнення валютних потрясінь, якими зокрема відрізнялися дев'яності роки минулого століття, вчені запропонували власні підходи для вивчення цього явища. Концептуалізація валютних криз пов'язана з іменами видатних економістів, серед яких М. Бордо, А. Веласко, Р. Глік, Д. Даймонд, С. Едвардс, Г. Кальво, Г. Камінські, Ч. Кіндлебергер, П. Кругман, Р. Манделл, Г. Мінські, М. Обстфельд, К. Рейнхарт, Е. Роуз, М. Фрідмен та інші.

Виділення невирішеної частини загальної проблеми. Не зважаючи на значну кількість теоретичних досліджень з даної теми, недостатньо розробленими залишаються питання щодо ролі каналів торгівлі та фінансів у поширенні регіональних та глобальних валютних криз, що й обумовлює головну мету даного дослідження. Інтра регіональний характер торгівлі диктує специфічність поширення валютних криз, в першу чергу, на регіональному, а не глобальному рівні. І саме тому стан/динаміка торгівлі, а не подібність макроекономічних показників країн, розглядатиметься нами як основна причина виникнення негативних зовнішніх ефектів, що впливають на розповсюдження криз на регіональному рівні. Підкреслимо: ми розділяємо зазначену точку зору по відношенню до країн з нерозвиненим фінансовим сектором економіки, незначним капіталообміном, де торгівля/експорт товарів продовжує виступати основним каналом збагачення країни. Наш аналіз зосереджується на аналізі теоретичних моделей валютних криз, і, в першу чергу, на підході «відмови від зобов'язань»